

MAL-aiesopimusten seuranta

Ryhmäkeskustelun muistiinpanot

3 ryhmää, 2 teemaa

Puheenjohtajat ja MAL- verkoston koordinaatio

Tikkurila, Sokos Hotel Vantaa

Työpaja 25.3.2013

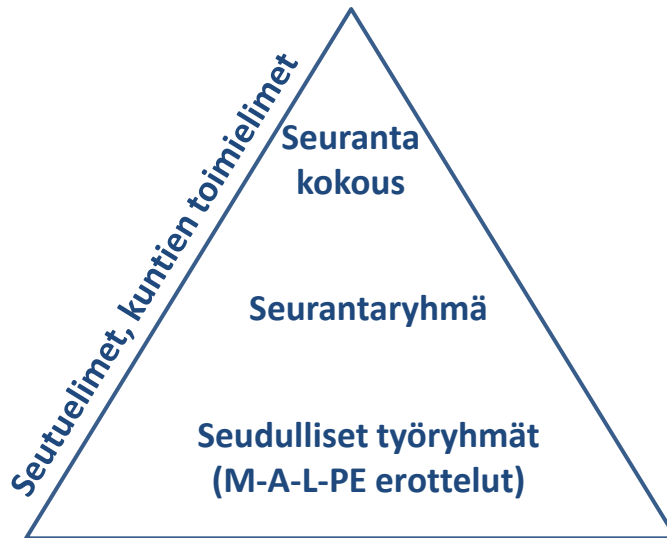

Ohjelma:

9.00	Kahvit	13.00	Alustukset:
9.20	Johdatus päivään		<ul style="list-style-type: none">▪ Mitä seurantatuloksia on saatu ja miten ne on esitetty?▪ Kenelle seurantaa tehdään?
9.30	Alustukset: <ul style="list-style-type: none">▪ Miten kaupunkiseudut ohjelmoivat MAL-aiesopimusten toteuttamisen?▪ Mitä asioita kaupunkiseudut seuraavat sopimuksissaan? Tampereen kaupunkiseutu, Päivi Nurminen Turun kaupunkiseutu, Christina Hovi Helsingin seutu, Miliza Ryöti Oulun seutu, Anne Leskinen		Tampereen kaupunkiseutu, Kimmo Kurunmäki
	<ul style="list-style-type: none">▪ Mitä asioita valtio seuraa? Esimerkkeinä liikenne ja asuminen Anders Jansson, Liikennevirasto Kari Salmi, ARA		<ul style="list-style-type: none">▪ Kommentteja ja tulkintoja Maankäyttö ja liikenne: Vesa Kanninen, Aalto/YTK Asuminen: Laura Hassi, Kuntaliitto
11.30	Keskustelu pöytäryhmittäin annetuista aiheista, keskustelun purku	14.15	Keskustelu pöytäryhmittäin annetuista aiheista, keskustelun purku; samalla kahvit
12.15	Lounas	15.00	Loppukeskustelu: <ul style="list-style-type: none">▪ Mitä toteutumattomuudesta seuraa, miten epäkohtia korjataan?▪ Mitä toteuttamista ja seurantaa koskevia kehittämistarpeita?▪ Mitä opittavaa toisilta?
		15.30	Tilaisuus päättyy

TUKIKYSYMYKSIÄ:

Huomioita alustuspuheenvuoroista? Miten ohjelmoida, kenen tehtävänä ohjelmointi on (järjestäytyminen valtio-seutukunnat)? Millaisia ohjelmoinnin välineitä/käytäntöjä on olemassa (asuntotuotantoa, maankäyttöä ym. koskevat)? Ovatko ohjelmointivälineet kuntakohtaisia vai seudullisia vai molempia? Tukevatko toteutusohjelmat seudun MAL-kokonaisuutta/ yhteensovittamista? Riittääkö sopimuskaudeksi laadittu ohjelma, vai tarvitaanko pitkän aikavälin ohjelmaa?

SEURANNAN JÄRJESTÄMINEN RYHMITTÄIN JA KOKOONTUMISTIHEYDEN MUKAAN

Ryhmärakenteet ovat sinänsä yhdentekeviä, kunhan löytyy tarpeellinen määrä eri asioiden välisten suhteiden pohtijoita/ arvioitsijoita riittävän lähellä toimijoita. Jos tässä yritetään tulla toimeen vain yhden henkilön työpanoksella, on ennakoitavissa ongelmia. Seutu on laaja ja sopimuksen kenttä monimutkainen.

Suurten tavoitteiden lisäksi arvoa on myös pienillä toimilla, vaikka ei olisikaan erityisen tärkeää mikä kiertoliittymä tehdään milloin, mutta niiden kautta osoitetaan, toimitaanko sopimuksen pohjalla esim. liikenneturvallisuus-toimien kohdentamisessa ja priorisoinnissa. Tämä tuo **sopimiselle uskottavuutta** niidenkin sidosryhmien suhteen, joille 'suuret Helsingin tavoitteet' eivät ole erityisen läheisiä tai ymmärrettäviä.

TUKIKYSYMYKSIÄ

Huomioita alustuspuheenvuoroista? Mitä elementtejä ohjelmoinnissa tulee olla:

- aikatauluttaminen: milloin eri toimenpiteet tehdään
- vastuut: kuka toteuttaa toimenpiteet, kuka vastaa kokonaisuudesta
- käytännön toteutus: millä välineillä toimenpiteet toteutetaan
- muita?

MALPE: Jokaisella osa-alueella on omat toimenpiteensä

- Yhteinen asiantuntijaryhmä, joka kokoaa toimenpiteet yhteen
 - seuranta jakautuu taas osa-alueisiin ja sillä on omat indikaattorinsa
- Yhteiset tavoitteet, indikaattorit, seuranta, pois sektorikohtaisesta suunnittelusta

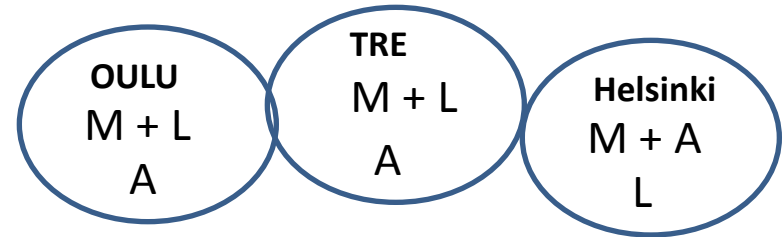
Työn seurannasta jne. sovittava jo työn ohjelmointi- ja käynnistysvaiheessa

Prosessissa: yhdessä oppiminen tärkeää (virkamiehet/poliitikot)

→ edellyttää riittävää resursointia

TUKIKYSYMYKSIÄ:

Huomioita alustuspuheenvuoroista? Toimenpidelistat vs. trenditarkastelut: Onko ohjelmointi tarpeen koko toimenpidelistalle? Onko tilaa tärkeiden trendien huomioimiselle? Toimenpiteiden tiukka ohjelmointi: johtaako M-A-L -erotteluun? Mitä ehtii tehdä vuoden 2015 loppuun?

(Turun edustajaa ei ryhmässä)

(Toimenpiteiden tiukka ohjelmointi: johtaako M-A-L -erotteluun?)

- Tampereen seudulla vastakkainen **kokemus: ei johda erotteluun.**
 - M + L suunniteltu yhtenä kokonaisuutena, A on ehkä jäänyt vähän erilliseksi

A:ta on vaikea hahmottaa yhteisellä mittakaavalla M:n ja L:n kanssa., esimerkkinä liikennejärjestelmä.

- haasteita tiedon kulun kanssa
- myös P-E tulisi ottaa mukaan

Kaikkia kirjaimia **tulisi katsoa kokonaisuutena**, vaikka toistaiseksi kirjaimet ovat olleet usein erillisiä → **yhteinen ymmärrys** ja syvemmälle menevät analyysit

- yhteiset vaikuttavuuden arviointityökalut
- vaikutusten arviointi kaikilla tasoilla ja osa-alueilla (→ A, L, PE)

TUKIKYSYMYKSET:

Kenelle raportoidaan? Miten seuranta vastuutetaan, roolitetaan? Jos kunnilla ei ole yhteistä organisaatiota, jossa on yhteinen työntekijä, mitä vaihtoehtoja seurannan organisoimiselle on? Miten varmistetaan MAL-kokonaisuus roolittamisessa?

MAL-kokonaisuuden turvaaminen seurannan roolituksessa; tekijät ulos silloista - matriisimalli?

Sopimusten sisään tulisi rakentaa horisontaali taso

Tekijä toimii kuitenkin siilossaan siltä osin että siinä hänellä on tieto, työkalut ja kokemus. Liikennesiilosta ei asuntopoliittisia toimia arvioida tai raportoida. Käytännössä perusseurantatiedon kokoaminen tulee aina hajoamaan monen erilaisen tahon vastuulle.

- Olennaista on kuitenkin **prosessi**, jolla tästä siilotiedosta kootaan raportti sille sopimuksen tekemisestä vastaavien ryhmälle, jonka tulee arvioida miten sopimuksen päätarkoituksena olevat tavoitteet toteutuvat. Tämä edellyttää jonkinlaista välittäjäpörrasta, tekijää tai ryhmää, joka valmistele arviot esim. siitä, miten liikenteen ja maankäytön toimet ovat sopineet keskenään yhteen. (Kokoavalta taholta vaaditaan tiukkaa itsekuria.)
- **Tarvitaan matriisi** osoittamaan kussakin siilossa työstäjälle miten eri toimien on tarkoitus tukea toisiaan; tätä ei yleensä ole sopimusten toteutuksen suunnittelussa tullut muodostettua. Matriisin 'pystysarakkeet' osoittavat tekijälle, missä järjestyksessä hänen on tarkoitus siilossaan edetä, 'vaakarivit' päättäjille, miten kokonaisuus rakentuu

Seurantaryhmälle ei tulisi osoittaa yhtään varsinaista toimenpidettä seurantaraportoinnin yhteydessä, vaan ymmärrettävä esitys siitä, TOTEUTUVATKO SOPIMUKSEN TAVOITTEET?

→ **Seurantaryhmälle vain arvio tavoitteiden toteutumisesta**

Paikkatietojen yhä parempaan työstöön perustuva esittäminen, paremmin esille ja parempien esitysmuotoja käyttämällä

- Seutujen valmius hiljalleen koota tietojaan yhteiseen kantaan kasvaa,
- Käyttöön otetut standardit ja tiedon avoimuuden määrätietoinen kehittäminen (INSPIRE-direktiivi ymv.) antaa yhä paremmat edellytykset paikkatiedon keräämiseen yhteiseen aineistopohjaan ja esittämiseen,
- Samanaikaisesti ihmisten *valmius ymmärtää* työstettyä paikka/karttatietoa kehittyä erilaisten laitteiden ja teknologioiden (navigaattorien, appareiden jne.) myötä → tieto ei ole ymmärrettävissä vain asiantuntijoiden kesken, vaan sitä voi helposti jakaa tasoille, niin ylätasoa päättäjille kuin seurantatietoja keräävillekin ryhmille.

TUKIKYSYMYKSIÄ:

Huomioita alustuspuheenvuoroista? Mistä tieto saadaan, ketkä keräävät datan ja koostavat sen analyysiksi? Miten katetaan kustannukset? Mitkä ovat tällä aikajaksolla kelpollisia indikaattoreita ja aineistoja? Ketkä valitsevat? Onko sopimusten/seutujen yhteisiä seurantakohteita, indikaattoreita ja aineistoja? Tarvitaanko seutukohtaisia indikaattoreita?

- Tieto saadaan maakunnan liitolta, seututoimistolta, HSY:ltä, ELYltä, HSL:ltä
 - Kunnilta → YKR-aineistot → kuntien vastuutus
 - ARA → avustukset
 - Valtio → liikennehankkeet, aluehallinto
- Raakadata tulee monesta eri lähteestä, mutta kuka tai mikä ryhmä analysoi?
- Kustannukset katetaan kuntien ja ministeriöiden rahoituksella
 - Kunnat → seututoimistot, maakunnalliset liitot → kuntien vastuutus vaikka toimijat seudullisia/maakunnallisia
 - Ministeriöt → erillisselvitykset, aluehallinto voi tuottaa myös osan aineistoista

TUKIKYSYMYKSIÄ:

Huomioita alustuspuheenvuoroista? Onko yhteinen seurannan muoto luotavissa? Systemaattisuus, vertailtavuus, benchmarkkaus seutujen välillä? Miten huomioidaan sopimusten väliset sisältöerot? Millä aikavälillä sopimuksen toteutumista seurataan? Joka vuosi vai sopimuskauden lopussa? Miten tämä huomioidaan toteutuksen/toimeenpanojen ohjelmoinnissa?

Lähdettävä seurannan ja seudun omista tarpeista

→ yhteinen kehikko, josta voi ottaa kullekin seudulle sopivat seurantaosiot.

- Mittakaavaerot ovat suuria seutujen välillä.

Seudullinen näkökulma on keskeinen, seuranta on ensisijaisesti seutua varten.

Seuranta on kehittämisen ja päätöksenteon työkalu seudulle. Seurannalla on iso vastuu ongelmien ja puutteiden esittämisestä (varsinaisena tavoite ei osoittaa syyllisiä).

Seuranta kerran tai kaksi kertaa vuodessa pääkaupunkiseudulla. Jos halutaan tiheämpää seurantaa, on osoitettava resurssi seudulle. Muilla seuduilla ei seuranta-ajanjakso voi resurssipulan takia olla sama kuin Helsingin seudulla (tarkkuustaso, aikavälit).

Loppukeskustelu

Jos todetaan, ettei sopimuksessa sovitut toimenpiteet ole toteutuneet, mitä siitä seuraa ja kenelle? Tunnistetaanko syyt/epäkohdat? Millä tavalla epäkohdat voi palauttaa raiteilleen? Mitä opittavaa eri sopimuksista, seutujen käytännöistä...? Mitä kehittämistarpeita tälle sopimuskaudelle tai jatkolle?

Maankäytön eheyttäminen

- Maankäytön investoinnit M + A (P) joukkoliikennevyöhykkeille
- ARA- vuokra-asuntotuotannon panokset
- Maankäytön eheyttäminen ei onnistu ellei esim. valtion panostukset tue sitä. Kuntien olisi toisaalta sijoitettava asuminen joukkoliikenneväylien yhteyteen → yhteensovitus ja integrointi keskeinen osa sopimusta.

Onko tarpeen sanktioida jos kunnat eivät näin tee? Tuleeko esim. valtion liikenneinvestointeihin sanktio-osuus jos asumisella tai täydennysrakentamisella ei tueta joukkoliikenneväylien ja -vyöhykkeiden maankäytön tehokkuuden kasvattamista.

Sopimusten aikajänteet ja seuraamukset? Sopimuskausi on lyhyt, miten huomioidaan jos toimenpiteitä on suunniteltu aloitettavaksi sopimuskauden aikana, mutta ei ole pienten resurssien tmv. vuoksi ehditty? Siirretäänkö asioita suosiolla odottamaan seuraavaa sopimuskierrosta? Tuleeko vaikeat asiat siirrettyä vain eteenpäin → mitä osaratkaisuihin seuraa?

Sanktiot - **Valtio-kunnat akseli** - Mitkä ovat valtion panokset?

Entä **kaupunkiseutujen sisällä** – vastaan hangoittelevat kunnat MALPE yhteensovittamisessa – sanktioidaanko näitä suoraan tai epäsuorasti sopimuksen aikajänteiden puitteissa?

Uhkana viileät välit ja luottamuspula eri tahojen kesken, erityisesti valtion ja kuntien välillä → haittaa sopimusmenettelyn onnistumista (viittaa valtion puolelta suunnattuun ohjaamiseen, yksipuolista).